

Foto: Lutie de Jong

Broedsucces van de West-Duitse en Nederlandse Oehoes in 2012

Door: Scipio van Lierop & Gejo Wassink

Ook in 2012 is het broedsucces van de Oehoe *Bubo bubo* door de Oehoewerkgroep Nederland in samenwerking met Duitse collega's bepaald. In dit artikel worden de belangrijkste data gepresenteerd.

Figuur 1: Onderzoeksgebieden van OWN. Naast Nederland houdt OWN in samenwerking met Duitse collega's ook West-Duitse gebieden in de omgeving van Münsterland en Osnabrück in de gaten.

Methode

Tijdens het broedseizoen is middels herhaalde bezoeken aan potentiële broedgebieden het aantal nesten en territoria vastgesteld. Nestbezoek in de jongenfase leverde data op over het minimum aantal eieren, het aantal juvenielen per nest, alsmede het aantal mislukte broedsels. Het broedbegin is vastgesteld door de leeftijd van de juvenielen op het nest te bepalen, te vermeerderen met de broedduur van 34 dagen (Mebs & Scherzinger 2000) en dit te spiegelen aan de controledatum.

Bovenstaand onderzoek is uitgevoerd in Nederland en twee West-Duitse gebieden. De twee West-Duitse gebieden worden gevonden in de omgeving van Osnabrück en Münsterland (figuur 1)(Wassink 2012).

Resultaten

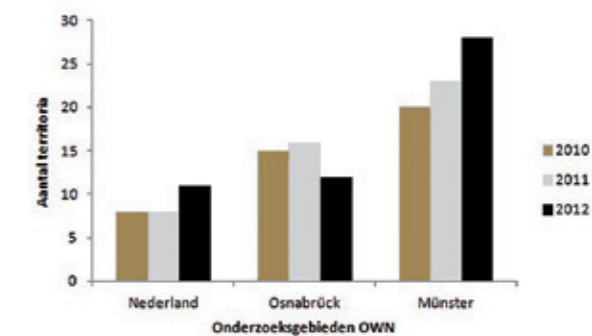
Territoria en nesten

In de deelgebieden werden verschillende trends in de ontwikkeling van Oehoeterritoria gevonden (figuur 2). In *Nederland* zijn dit jaar 11 territoria gevonden, wat in totaal 8 nesten heeft opgeleverd. Dit is een toename van drie territoria en één nest ten opzichte van 2010 & 2011. De nieuwe plekken

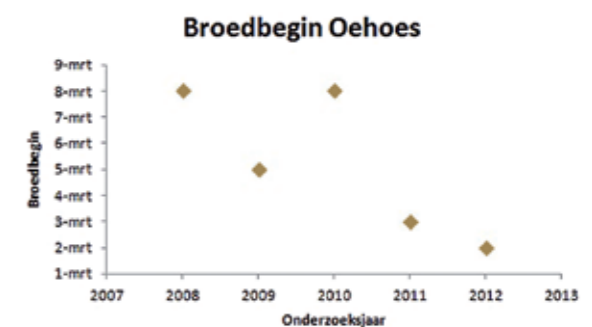
werden allen in Limburg gevonden. In *Münsterland* werden dit jaar 28 territoria ontdekt, wat resulteerde in 23 nesten. Het aantal nam ook in 2012 toe. In 2010 & 2011 werden respectievelijk 20 & 23 territoria gevonden. Het aantal nesten nam eveneens toe, aangezien er in 2010 & 2011 nog 13 en 11 nesten werden gevonden. In *Osnabrück* werden dit jaar 12 territoria vastgesteld. Dit zijn er vier minder dan 2011 en drie minder dan 2010. Ook het aantal nesten liep terug naar 12.

Eieren en broedbegin

In totaal werden er 80 eieren aangetroffen in 30 nesten, wat een gemiddelde van 2,67 eieren per nest oplevert. Dit aantal ligt in dezelfde orde van grootte als 2011, toen er 2,8 eieren per nest werden gevonden (Wassink 2011). Ten opzichte van 2010 (3,16 eieren per nest) blijft het gemiddelde nog

Figuur 2: Aantalsontwikkeling van oehoeterritoria in de onderzoeksgebieden van OWN. In Münsterland en Nederland werd een toename van het aantal territoria vastgesteld naar respectievelijk 28 & 10 territoria. In Osnabrück nam het aantal territoria af naar 12.

Figuur 3: Broedbegin onderzochte Oehoeparen door de jaren heen. In 2011 en 2012.

LowRes
Han
Bouwmeester

Foto: Han Bouwmeester

Münsterland (n=13) op 4 maart, terwijl Oehoes in Osnabrück (n=6) gemiddeld 15 dagen later op 19 maart startten.

Broedsucces

Van de 43 nesten die in 2012 werden gevonden, bleken er 10 mislukt (23,3%). Zes mislukten er vóór, en 6 tijdens de jongenfase. De 33 succesvolle broedsels zorgden voor 76 juvenielen, een gemiddelde van 2,3 pullen per broedsel. Dit aantal lag lager dan in voorgaande jaren (2,5 pullen per broedsel in 2010 & 2011; 2,8 pullen per broedsel in 2009).

Discussie

De Oehoepopulatie in Nederland nam dit jaar toe met drie territoria. Ook in Münsterland werd er een toename van het aantal territoria vastgesteld, terwijl de populatie in Osnabrück kromp. De positieve ontwikkeling in het zuiden van ons land kan verband houden met de immigratie van Oehoes uit ons omringende landen. Zeker uit het Eifelgebied, direct gelegen ten zuiden van Limburg, is bekend dat de Oehoe sinds 2007 een enorme toename kent. Een beschermingsproject van de EGE Eulen, resulteerde in het ringen van meer dan 800 juveniele Oehoes tussen 2007 en 2011 (Mond. med EGE Eulen). Recent GPS-onderzoek aan juveniele Oehoes door OWN heeft uitgewezen dat juvenielen in staat zijn om hemelsbreed meer dan 150 kilometer af te leggen in één najaar (*in prep.*). Middels deze kennis mag er verwacht worden dat het Eifelgebied als potentiële bronpopulatie van juveniele Oehoes voor grote delen van Nederland kan fungeren, waaronder Limburg.

De toename in Limburg en Münsterland contrasteert met de afname in Osnabrück. Mogelijk houdt dit verband met de grote recreatiedruk in zandgroeves. Verschillende vormen van verstoring zoals racen met motoren, alsmede verdergaande exploitatie van de groeves, kan ertoe leiden dat Oehoes in nabijgelegen bosgebieden gaan broeden. Ook in Münsterland zagen we een wisseling in de bezetting van territoria. Drie groeves raakten in onbruik, terwijl zes groeves werden bezet. De intensiteit van de exploitatie van de groeves kan ook in Münsterland een grote rol hebben gespeeld. Daar grote bosgebieden tijdens de inventarisatie

Een uniek broedgeval in 2012. Een broedsel met 5 jonge oehoes bij Gelderland over de grens. De uilen zaten in een slechtvalkenkast en zijn allemaal uitgevlogen. Foto: Gejo Wassink

door tijdsgebrek worden genegeerd, is er mogelijk een discrepantie tussen het werkelijke- en gekarteerde aantal territoria. Hierdoor kan de Oehoepopulatie in de onderzoeksgebieden worden onderschat. De karteringsmethode kan ook ten grondslag liggen aan de geconstateerde toename van Oehoes in Limburg. In 2012 is er nadrukkelijker gezocht op potentiële broedplekken in Limburg; onder andere op plekken waar in het verleden al sporen werden gevonden van Oehoes. Daarnaast werd er een nest gevonden op een totaal onverwachte plek op zeer korte afstand van andere territoria.

Wederom werden er 2,67 pullen per nest gevonden in de onderzoeksgebieden. Werd in 2011 nog gerept over betere omstandigheden ten opzichte van de Duitse gebieden (Wassink 2011); nieuwe data lijken te duiden dat de verschillen met onder andere het Eifelgebied nivelleren. In de periode 2007-2011 werden er in de Eifel gemiddeld 195% meer juveniele Oehoes geringd dan de periode 2002-2006. Deze cijfers contrasteren sterk met de omstandigheden in Zuid-Duitsland, waar tientallen

broedparen met moeite een handjevol juvenielen kunnen grootbrengen (mond. med. C. Geidel). Voornamelijk voedselgebrek lijkt van invloed te zijn op de omstandigheden aldaar. Een duidelijk aanwijzing om de vinger aan de pols te houden.

Dankwoord

In het Münsterland is intensief samengewerkt met Walter Hingmann en Ursul Holtschneider. Daarnaast werden gegevens aangeleverd door met name Franz Rolf en Hans Terwort. In Limburg kwam data binnen via Paul Voskamp en Rene Janssen.

Literatuur

- Mebs T. & W. Scherzinger. 2000. *Die Eulen Europas*. Kosmos, Stuttgart.
- Wassink G.J. 2011. Broedsucces van de Oehoe in Nederland en enkele West-Duitse gebieden in 2011. *Uilen 2*: 10-13
- Wassink G.J. 2012. Leeftijden van territoriale Oehoes in Nederland en enkele West-Duitse gebieden. Een voorlopige weergave. *Uilen 3*: [Paginanummer XXXX](#)

achter. Tegenover 2010 is er een afname in de legselgrootte met 0,49 ei per nest te zien.

Exclusief tweede legsels werd het gemiddelde broedbegin van alle onderzochte Oehoenesten (n=20) in 2012 op 2 maart geschat. Dit komt overeen met data uit 2011 (broedbegin 3 maart), maar ligt wederom voor op eerdere jaren (figuur 3) (Wassink 2011). Het broedbegin varieerde tussen de onderzoeksgebieden. Zo startten de Oehoes in